کتاب‌خوانی

«سیر نشانه‌های ظهور در تاریخ تشیع» در بازار نشر

کتاب «سیر نشانه‌های ظهور در تاریخ تشیع» نوشته سیدمحمد موسوی عبادی توسط انتشارات کتاب جمکران منتشر شد.

به گزارش قدس، علائم ظهور یا نشانه‌های ظهور و حوادثی که در آستانه ظهور یا قیام امام‌زمان (عج) رخ می‌دهند به دو دسته حتمی و غیرحتمی تقسیم می‌شوند. علائم حتمی، علائمی است که پیش از ظهور قطعاً اتفاق می‌افتد مانند صیحه آسمانی، خروج سُفیانی، قیام یَمانی، قتل نفس زَکیّه و خَسف بَیداء و نشانه‌های غیرحتمی علائمی است که بدون تحقق آن‌ها هم امکان ظهور امام‌زمان(عج) وجود دارد. در برخی از منابع روایی، نشانه‌های ظهور مهدی(عج) با علامت‌های برپایی قیامت آمیخته شده است.

برخی از اندیشمندان نشانه‌های ظهور مانند سفیانی و دجال را رمزی و نمادین دانسته‌اند. به عنوان مثال دجال را نماد انحراف از اسلام و سفیانی را نماد انحراف در جامعه اسلامی می‌دانند؛ اگرچه این نظر را خلاف ظاهر احادیث و لغو کارکرد علائم ظهور دانسته‌اند.

از آنجایی که مهدویت از مؤلفه‌های اصلی در مباحث کلامی شیعه امامیه است، بنابراین نشانه‌های ظهور نیز از موضوعات مهم مهدویت به شمار می‌رود. این نشانه‌ها اساساً روایت‌های پیشگویانه معصومان(ع) هستند برای آشنایی هرچه بیشتر با مسئله ظهور و شناخت امام زمان(عج) در هنگامه ظهور و قیام ایشان. اما در این میان و در طول تاریخ بوده‌اند مدعیان مهدویتی که برای سوءتجیی به کارهایی همچون نشر و ترویج یا جعل روایت‌ها دست زده، همچنین تطبیق‌های غلطی برای این جعلیات ارائه داده‌اند و گاهی اوقات حادثه‌ای که شبیه آن در احادیث بیان شده را نشانه ظهور دانسته‌اند. از آنجایی که مهدویت‌پژوهی در طول تاریخ تحولاتی را پشت سر گذاشته بنابراین نویسنده اثر «سیدمحمد موسوی عبادی» با مطالعه آثار به جا مانده از گذشته‌های دور تا امروز و با تکیه بر گزارش‌های تاریخی، سیر تطوّر روایات نشانه‌های ظهور را در منابع روایی متقدم و متأخر شیعه بررسی کرده تا روشن شود رخدادهای تاریخی که به اشتباه نشانه‌های ظهور قلمداد شده‌اند، در ارتباطی با ظهور دارند؟ آیا این حوادث بحق علامت ظهور حضرت مهدی(عج) بوده‌اند یا خیر؟ این اثر، منبع مناسبی برای پاسخ به شبهات درباره نشانه‌های ظهور خواهد بود.

در بخشی از کتاب می‌خوانیم: «از نیمه نخست سده اول هجری، جریان‌های مدعی مهدویت در مدینه شکل گرفت و در مدت کوتاهی، بسیاری از مناطق جهان اسلام را در برگرفت. این جریان‌ها را بیشتر سیاست‌گذاران امویِ با تحریف احادیث حضرت مهدی(عج) و برخی احادیث درباره ملاحم، برای کسب قدرت به وجود آوردند. دلایل و شواهد نشان می‌دهد امویان با وجود انکار اصل مهدویت و مقابله با آن، در مواقع لزوم از آن استفاده ابزاری می‌کردند».

کتاب «سیر نشانه‌های ظهور در تاریخ تشیع» نوشته سیدمحمد موسوی عبادی با انتشارات کتاب جمکران به قطع وزیری در ۳۲۸ صفحه و به قیمت ۹۰ هزار تومان وارد بازار شده است.

نکته‌ها

حجت‌الاسلام حسین انصاریان

بشارت ملک‌الموت به مؤمن در وقت احتضار

یک داستان از یکی از دوستانم بگویم که هم استاد و هم دوستم بود و خیلی مطلب از او یاد گرفتم. زمستان بود و زیر کرسی نشسته بود؛ حالی داشت و در گریه کردن‌ش مانند نصف حوله خیس می‌شد. کسی به دیدن‌ش آمد (من خیلی به دیدن‌ش نمی‌رفتم اما آن روز نرفتم) و این دوستم به او گفت: چه عجب! به دیدن من آمدی. گفت: پیش شما آمده‌ام که مرا آرام کنی؛ من خیلی از مرگ و قبر، برزخ و رفتن می‌ترسم. این دوستم گفت: برای چه؟ گفت: برای حق‌الناس و در گریه کردن‌ش مانند طفل کوچک دفن می‌ترسم! گفت: برای چه می‌ترسی؟ اتفاقاً مرگ برای رفیق‌هایش خیلی راحت است.

آدم وقتی روایات را می‌خواند، ماتش می‌برد! ملک‌الموت که می‌خواهد جان مؤمن را بگیرد، خدا می‌گوید: وقتی می‌روی، کمال احترام را به او بگذار و از او اجازه بگیر! اگر هم اجازه نداد، جانش را نگیر و برگرد! اگر اجازه داد، جانش را بگیر.

من روایت‌ها را دیده‌ام؛ ۵۰ روایت بیشتر دارم. یکی از آن‌ها را هنوز ندیده‌ام که یکی از علمای بزرگ تهران برایم گفت: حالا آن را برایتان بگویم. ملک‌الموت می‌آید، سلام می‌کند و می‌گوید: مرا فرستاده‌اند که تو را ببرم؛ اجازه می‌دهی؟ بنده می‌گوید: نه! ملک‌الموت به پروردگار می‌گوید: بنده‌ات اجازه نمی‌دهد؛ چه‌کار کنم؟ خدا می‌فرماید: «وَلْيَسْرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ» (فصلت، آیه ۳۰) پرده را کنار بزن تا جای خود را در بهشت ببیند. پرده کنار می‌رود، «فَيُصَرِّحُ الْيَوْمَ خَدِيدٌ» (ق، آیه ۲۲)؛ جایش را در بهشت می‌بیند. بهشت که دیگر نمونه ندارد؛ نه! ملک‌الموت به پروردگار می‌گوید: بنده‌ات اجازه نمی‌دهد!

زین‌العابدین(ع) را می‌بیند و بین این‌ها می‌بیند که یک بی‌سر هم ایستاده است. به ملک‌الموت می‌گوید: او چه کسی است؟ به او می‌گوید: یک عمر در دنیا با او رفیق بودی! او ابی‌عبدالله(ع) بود؛ بزرگ بودن است.

بنده باید جز از گناهانش نترسد و جز به خدا امید نبندد.

زاویه دید

ادراکات انسانی باید توسط رهبران الهی هدایت شود

دکتر مصطفی فقیه اسفندیاری در خصوص دلایل تأکید سامانه‌ی فضای مجازی توسط رهبر معظم انقلاب و نسبت آن با انقلاب فرهنگی می‌گوید: «امروزه در زمینه ادراکات انسانی در حوزه‌های حسی، خیالی، عقلی و... کارگردان‌ها و گردانندگان این گونه حوزه‌ها، کسانی هستند که فضای مجازی که در واقع فضای حقیقی زندگی انسان‌ها شده است را در دست دارند. اینکه رهبر معظم انقلاب سال‌های گذشته حتی در دهه ۷۰ شمسی، مسئله شیخون فرهنگی را مطرح کرده‌اند و بعد در دو دهه گذشته، بارها بر سامانه‌ی فضای مجازی تأکید کرده‌اند، یکی از دلایل این تأکید مبتنی بر همین مسئله فکری و فلسفی است. ادراکات انسانی باید توسط رهبران الهی هدایت شود، یعنی باید از درگاه‌های ادراکی انسان همواره مراقبت شود.

مثلاً در زمینه تربیت همه‌جانبه فرزند، طبق یک تقسیم کار اجتماعی، بخشی از این موضوع را والدین (پدر و مادر) در منزل برعهده می‌گیرند و بخشی به مدارس و دانشگاه‌ها، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، وزارت بهداشت، آموزشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و... سپرده می‌شود. در واقع بخشی از درگاه‌های ادراکی فرزندان را والدین به مدارس، دانشگاه‌ها و... می‌سپارند. حالا اگر خدایی نکرده، نیروی انسانی و متون و منابع در دست این نیروی انسانی، مبتنی بر آموزه‌های وحیانی و الهی نباشد، هر چند ما مدعی انقلابی فرهنگی باشیم، اما انقلابی فرهنگی اسلامی صورت نمی‌گیرد. امروزه نیاز است که بازگردیم به اصلاح از درون و پویایی زیرساخت‌های فرهنگی و نو به نو شدن آن‌ها و باید دائم این حوزه را رصد کنیم. البته هم اکنون اسم فضای مجازی بسیار معروف و مشهور شده است اما در واقع این فضا، یک فضای حقیقی است که وارد زندگی انسان‌ها، خانواده‌ها، فرزندان و جوامع بشری شده است. پس نسبت به این فضای حقیقی زندگی که مستقیم ادراکات ما و فرزندان و خانواده‌ها را تحت تأثیر قرار داده است باید از هر حوزه دیگری حساس‌تر باشیم، زیرا با اندیشه، فکر و تفکر، اذهان انسان‌ها، تربیت و ادراک انسان‌ها و... سروکار دارد».

محمدحسین مروج کاشانی: «فرهنگ عرصه عریضی است که همه شئون زندگی انسان را دربرمی‌گیرد. این فرهنگ زمانی می‌تواند جایگاه حقیقی خود را پیدا کند که انسان در درون خودش، جایگاه حقیقی و واقعی عقل خود را پیدا کند و عقلش فرمانروای وجود خودش باشد. البته این حاکمیت هم در نتیجه تربیت عقل و زیر نظر آموزه‌های وحیانی، اسلامی و دینی انجام می‌شود و زیارت با معرفت با تربیت صحیح عقلانی محقق می‌شود». در ابتدا بخشی از سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین «دکتر مصطفی فقیه اسفندیاری» دانش‌آموخته مقطع دکترای رشته فلسفه و کلام اسلامی، معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه علوم اسلامی رضوی و عضو هیئت علمی این دانشگاه است که به مناسبت نوزدهم آذرماه، سالروز تشکیل شورای عالی انقلاب فرهنگی به فرمان حضرت امام خمینی(ره) با او به گفت‌وگو نشستیم. در ادامه بخش‌هایی از این گپ‌وگفت را می‌خوانید.

■ موضوع و مقوله انقلاب فرهنگی چه جایگاهی در یک نهاد منتسب به دستگاه حضرات معصومین(ع) مانند آستان قدس رضوی دارد و باید چه نقشی ایفا کند؟

در باور دینی خودمان اعتقاد داریم در هنگام‌ورود به مشاهد مشرفه و حرم‌های مطهر حضرات معصومین(ع) این بزرگواران صدای ما را می‌شنوند و به سلام ما پاسخ می‌دهند و ما را می‌بینند. وجود ساحت مقدس امام (ع) پس از شهادت خود، آن هم‌اینگری را همچنان براساس حقیقت‌وجود مبارک خودش انجام می‌دهد، ولی این بار تحت یک موضوع فرهنگی با عنوان «اصل زیارت» که یک اصل از اصول مرتبط با آموزه‌های اسلامی و مرتبط با حوزه امامت و زیرمجموعه آن است، انجام می‌شود. البته باید توجه داشت اصل زیارت فقط مربوط به دوران شهادت و وفات امام معصوم(ع) نیست و به دوران حیات و زندگی دنیوی امام معصوم(ع) هم مربوط می‌شود. بنابراین اصل زیارت یکی از اصول تربیتی است در حوزه تربیت اخلاق و سایر حوزه‌های تربیتی. پس پیروان ائمه اطهار(ع) بنا به ادله متقن و استوار که وجود دارد باید در زمان حیات مبارک این بزرگواران چنانچه شرایط و امکانات برایشان مقدور و میسر باشد، به زیارت دیدار آنان بروند، پس از شهادت امام معصوم(ع) هم با آن گستره مفهومی زیارت و آثارش، باید با امام معصوم(ع) و این انسان صالح و برگزیده خداوند متعال، این ارتباط را داشته باشند.

■ پرسش این است که خود پدیده فرهنگی زیارت چگونه می‌تواند در فرایند انقلاب فرهنگی دخالت داشته باشد؟

این یک پرسش اساسی است که با توجه به اینکه امامان معصوم(ع) چه در زمان حیات دنیوی و چه پس از شهادت، تکلیف هدایت و راهبری زندگی انسان‌ها را بر عهده دارند، اگر ما در زمان حیات دنیوی امام معصوم(ع) به عنوان یک کارگزار دستگاه امامت و ولایت حضور می‌داشتیم و برای ایشان و اهداف مقدس حضرات معصومین(ع) فعالیت می‌کردیم چگونه تلاش می‌کردیم؟ آیا پس از شهادت و زندگی دنیوی حضرات معصومین(ع)، اهداف و وظایف امام معصوم(ع) تغییری کرده است؟ قطعاً پاسخ این است که هیچ تغییری در این اهداف حاصل نشده است بلکه دستگاه امامت و ولایت همچنان وجود و حضور دارد اما پس از شهادت این بزرگواران در قالب دیگری با عنوان بارگاه و حرم مطهر و آستان مقدس، مکمل و مؤید همدیگر هستند. البته باید توجه داشت اصل زیارت فقط در برهه‌ای از زمان نیست و به دوران بعد از شهادت هم مربوط می‌شود. این اصل زیارت یک اصل تربیتی است در حوزه تربیت عقل و زیر نظر آموزه‌های وحیانی و اسلامی و دینی انجام می‌شود و زیارت با معرفت، زیارت صحیح و عمیق است که در نتیجه تربیت عقل و زیارت با معرفت، زیارت صحیح عقلانی محقق می‌شود. بنابراین زائر